

պէս նաեւ Հայազն օրիորդաց ի նոյն դպրոց փոխադրուելոյն աւետիսը հաղորդելոյ բարեբաղդութիւնը կուեննամք հանդերձ շնորհակալութեամբք մեր եւ ժողովրդեան:

Մ Շ Տ Ի Կ .

Ի Տփլիս հրատարակեալ Մէլ-լրագրի 16-րդ թուոյն մէջ Աստրախանում կատարուած մի հանգէսը նկարագրելով՝ նամակագիրն կշիշէ ժողովրդեան վերայ հանդիսապետ Եպիսկոպոսին մի տեսակ Մշակ կոչուած գործիքով ջուր «բռնելու եւ կհարցանէ՝ եթէ Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ մէջ այնպիսի մի սովորութիւն կայ:

Ուստի պարտք կհամարեմք մեզ պատասխանել, զի Հայաստանեայց Եկեղեցին երբեք այնպիսի պարզ կամ օրհնած ջուր «բռնելու» սովորութիւն չունի, հետեւաբար կղժուարանամք հաւատալ՝ որ Գեր. Գէորգ Արքեպիսկոպոս Վեհապետեանց իւր վիճակին մէջ՝ ուր ուրեք եւ իցէ՝ թոյլտուութիւն տուած լինի այնպիսի օտար եւ նոր սովորութեան, միանգամայն եթէ ստոյգ է հրատարակուածը՝ երբեք չեմք յուսար որ միւսանգամ կրկնել ներէ:

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ԳԻՍԱԽՈՐՆԵՐ .

Փետրուար ամսոյ Արարատին մէջ թէպէտեւ ընդհանուր տեսութիւն մի ըրած էինք հայկական հոգեւոր ծխական Գպրոցաց արդի եւ ապագայ վիճակին վրայ, բացատրելով նոցա ունենալիք յարաբերութիւն.

ներք ի ստիպել հարկին տէրութեան ուսումնական վարչութեան հետ, բայց արդ հարկաւոր դատուեցաւ մասնաւորել մեր տեսութիւնը հայազգի Գպրոցաց ներքին կառավարութեան նկատմամբ՝ ցաւօք սրտի նկատելով՝ որ քանի մի տեղեր, ինչպէս նաեւ Սիմֆերոփօլ քաղաքին մէջ ի Տարիկեան թերակղզին, անհնաւորութեամբ եւ հակառակասէր ազգային անհատներու կողմանէ՝ մեր արդի ճայրադոյն Հոգեւոր Իշխանութենէ անկախ ու անհամալիտ զործառնութեանց տեղիք տալով՝ յանդոյշս սերմանել միամիտ ժողովրդեան մէջ այն երկարաւակութիւնն ու անմիաբանութիւնը, որ փոխանակ յառաջադիմութեան, ինչպէս ի փորձոյ ստուգուած է՝ յետախաղաց արդիւնքներ կարտաբերէ հանդերձ այլովք բազմապատիկ ցաւալի հետեւանօք:

Քսեջ յայտնի է մեր արդի սկզբնական ու հանրակրթական Գպրոցաց հոգաբարձութեանց, որ ըստ նորոգ տնօրէնութեան Ազգասէր եւ Սրբազնադոյն Հայրապետի ամենայն Հայոց՝ իւրաքանչիւր վիճակաց մէջ հաստատուած են թեմական տեսուչներ եւ տեղ տեղ նոցա օգնականներ, որոց ի լրանալ տարեկան ուսումնական շրջանին՝ անշուշտ պիտի տրուին իւրաքանչիւր հոգաբարձութեանց կողմանէ օրինաւոր եւ բարեկարգ ցուցակ նոցա հսկողութեան ներքոյ գտնուող դպրոցաց տնտեսական եւ ուսումնական վիճակին վերայօք: Եւ որովհետեւ այդ ցուցակները ամենայն տարի թեմական տեսչաց կողմանէ պիտի առաջարկուին նաեւ Ա. Ա. Պառոյ ձեմարանի նկատողութեան եւ այդ ցուցակներէն կարելի պիտի լինի եզրակացնել մեր Գպրոցաց յառաջադիմութիւնը կամ յետաժնացութիւնը նաեւ ըստ ուսումնական մասին, ուստի ամենայն տեղ հոգաբարձուք դպրոցաց տաստիկ պիտի զգուշանան եւ պիտի խորշին իսկ տարեկան ուսումնական ընթացքը չաւարտուած որ եւ է փոփոխութիւն ընել առանձին տեսչաց կամ վարժապետաց մէջ յանձնէ՝ առանց զիտութեան թեմական տեսչաց կամ որ եւ է ստիպողական հարկի:

Այս տեսակ ցուցակներէն Հոգեւոր Իշխանութիւնը ըստ բաւականին տեղեկանալով իւրաքանչիւր առարկայից արդիւնաւոր կամ ապարդիւն դասատուութեանը, ի հարկէ չյապաղիր յիւրեք պարտեւապաշտած տնօրէնութիւնը ընել յիւրումն ժամանակի տեսչաց կամ